

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

● حکمت ۱:

✿ روش برخورد با فتنه ها (اخلاقی ، سیاسی)

قَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابْنِ اللَّبُونِ لَا ظَهْرٌ فَيَرْكَبَ وَلَا ضَرْعٌ فَيَحْلَبَ

درود خدا بر او ، فرمود: در فتنه ها چونان شتر دو ساله باش، نه پشتی دارد که سواری دهد و نه پستانی تا او را بدوشند.

● حکمت ۲:

✿ شناخت ضد ارزش ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] أَرْزَى بِنَفْسِهِ مَنِ اسْتَشْعَرَ الطَّمَعِ وَرَضِيَ بِالذُّلِّ مَنْ كَشَفَ عَنْ ضُرِّهِ وَهَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَنْ أَمَرَ عَلَيْهَا لِسَانَهُ .

و درود خدا بر او، فرمود: آن که جان را با طمع ورزی ببوشاند خود را پُست کرده، و آن که راز سختی های خود را آشکار سازد خود را خوار کرده، و آن که زبان را بر خود حاکم کند خود را بی ارزش کرده است.

● حکمت ۳:

✿ شناخت ضد ارزش ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] الْبُخْلُ عَارٌ وَالْجُبْنُ مَنَقَصَةٌ وَالْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفَطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ وَالْمُقِلُّ غَرِيبٌ فِي بَلَدِهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود: بخل ننگ و ترس نقصان است . و تهیدستی، مرد زیرک را در برهان کند می سازد و انسان تهیدست در شهر خویش نیز بیگانه است.

● حکمت ۴:

✿ ارزش های اخلاقی و ضد ارزش ها (اخلاقی ، تربیتی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] الْعَجْزُ آفَةٌ وَالصَّبْرُ شَجَاعَةٌ وَالزُّهْدُ ثَرَوَةٌ وَالْوَرَعُ جَنَّةٌ وَنِعْمَ الْقَرِينُ الرَّضَى .

و درود خدا بر او ، فرمود: ناتوانی ، آفت و شکیبایی ، شجاعت و زهد ، ثروت و پرهیزکاری ، سپر نگه دارنده است : و چه همنشین خوبی است راضی بودن و خرسندی .

● حکمت ۵ :

✿ شناخت ارزش های اخلاقی (اخلاقی، سیاسی، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الْعِلْمُ وَرِثَةُ كَرِيمَةٍ وَالْأَدَابُ حُلْمٌ مُجَدَّدَةٌ وَالْفِكْرُ مِرَاةٌ صَافِيَةٌ.

و درود خدا بر او ، فرمود : دانش، میراثی گرانبها ، و آداب ، زیورهای همیشه تازه ، و اندیشه ، آینه ای شفاف است.

● حکمت ۶ :

✿ ارزش های رازداری و خوشرویی (اخلاقی، سیاسی، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ وَالْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ وَالْإِحْتِمَالُ قَبْرُ الْعُيُوبِ وَ رُوِيَ أَنَّهُ قَالَ فِي الْعِبَارَةِ عَنْ هَذَا الْمَعْنَى أَيْضًا الْمَسْأَلَةُ حِبَاءُ الْعُيُوبِ وَمَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُ عَلَيْهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : سینه خردمند صندوق سیر و البشاشه حباله الموده و الاحتمال قبر العيوب و روي انه قال في العبارة عن هذا المعنى ايضا المسألة حياء العيوب و من رضي عن نفسه كثر السخط عليه .
و درود خدا بر او ، فرمود : سینه خردمند صندوق راز اوست و خوشرویی وسیله دوست یابی ، و شکیبایی ، گورستان پوشاننده عیب هاست . و یا فرمود : پرسش کردن وسیله پوشاندن عیب هاست ، و انسان از خود راضی ، دشمنان او فراوانند.

● حکمت ۷ :

✿ ایثار اقتصادی و آخرت گرایی (اخلاقی ، اقتصادی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] وَ الصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ وَ أَعْمَالُ الْعِبَادِ فِي عَاجِلِهِمْ نُصَبُ أَعْيُنِهِمْ فِي آجَالِهِمْ .

و درود خدا بر او ، فرمود : صدقه دادن دارویی ثمر بخش است ، و کردار بندگان در دنیا ، فردا در پیش روی آنان جلوه گر است.

● حکمت ۸ :

✿ شگفتی های تن آدمی (علمی ، فیزیولوژی انسانی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] اعْجَبُوا لِهَذَا الْإِنْسَانِ يَنْظُرُ بِشَحْمٍ وَ يَتَكَلَّمُ بِلَحْمٍ وَ يَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَ يَتَنَفَّسُ مِنْ خَرْمٍ .

و درود خدا بر او ، فرمود : از ویژگی های انسان در شگفتی مانید ، که : با پاره ای " پی می نگیرد ، و با " گوشت " سخن می گوید . و با " استخوان " می شنود ، و از " شکافی " نفس می کشد!!

● حکمت ۹ :

✿ شناخت ره آورد اقبال و ادبار دنیا (اجتماعی، سیاسی)

وَقَالَ [عليه السلام] إِذَا أَقْبَلْتَ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ أَعَارَتْهُ مَحَاسِنَ غَيْرِهِ وَإِذَا أَدْبَرْتَ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحَاسِنَ نَفْسِهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : چون دنیا به کسی روی آورد ، نیکی های دیگران را به او عاریت دهد ، و چون از او روی برگرداند خوبی های او را نیز برآیند.

● حکمت ۱۰ :

✿ روش زندگی با مردم (اخلاقی، اجتماعی)

وَقَالَ [عليه السلام] خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّم مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ وَإِنْ عَشْتُمْ حُنُوا إِلَيْكُمْ .

و درود خدا بر او ، فرمود : با مردم آن گونه معاشرت کنید ، که اگر مردید بر شما اشک ریزند، و اگر زنده ماندید ، با اشتیاق سوی شما آیند.

● حکمت ۱۱ :

✿ روش برخورد با دشمن (سیاسی ، اخلاقی)

وَقَالَ [عليه السلام] إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : اگر بر دشمنت دست یافتی ، بخشیدن او را شکرانه پیروزی قرار ده.

● حکمت ۱۲ :

✿ آیین دوست یابی (اخلاقی، اجتماعی، تربیتی)

وَقَالَ [عليه السلام] أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ .

و درود خدا بر او ، فرمود : ناتوان ترین مردم کسی است که در دوست یابی ناتوان است ، و از او ناتوان تر آن که دوستان خود را از دست بدهد.

● حکمت ۱۳ :

✿ روش استفاده از نعمت ها (اخلاقی ، معنوی)

وَقَالَ [عليه السلام] إِذَا وَصَلَتْ إِلَيْكُمْ أَطْرَافُ النِّعَمِ فَلَا تَنْفَرُوا أَفْصَاهَا بِقَلْبِ الشُّكْرِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : چون نشانه های نعمت پروردگار آشکار شد، با ناسپاسی نعمت ها را از خود دور نسازید.

● حکمت ۱۴ :

❁ روش برخورد با خویشاوندان (اخلاقی ، معنوی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] مَنْ ضَيَّعَهُ الْأَقْرَبُ أُتِيحَ لَهُ الْأَبْعَدُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کسی را که نزدیکانش واگذارند ، بیگانه او را پذیرا می گردد.

● حکمت ۱۵ :

❁ روش برخورد با فریب خوردگان (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] مَا كُلُّ مَفْتُونٍ يُعَاتَبُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : هر فریب خورده ای را نمی شود سرزنش کرد.

● حکمت ۱۶ :

❁ شناخت جایگاه جبر و اختیار (اعتقادی ، معنوی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] تَذِلُّ الْأُمُورُ لِلْمَقَادِيرِ حَتَّى يَكُونَ الْحَتْفُ فِي التَّدْبِيرِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کارها چنان در سیطره تقدیر است که چاره اندیشی به مرگ می انجامد.

● حکمت ۱۷ :

❁ ضرورت رنگ کردن موها (بهداشتی ، تجمل و زیبایی)

وَسُئِلَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] عَنْ قَوْلِ الرَّسُولِ ص غَيَّرُوا الشَّيْبَ وَ لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ فَقَالَ ع إِنَّمَا قَالَ ص ذَلِكَ وَ الدِّينُ قُلٌّ فَأَمَّا الْآنَ وَ قَدْ اتَّسَعَ نِطَاقُهُ وَ ضَرَبَ بَجْرَانِهِ فَأَمْرٌ وَ مَا اخْتَارَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : (از امام پرسیدند که رسول خدا (ص) فرمود : موها را رنگ کنید و خود را شبیه یهود نسازید یعنی چه ؟ فرمود) پیامبر (ص) این سخن را در روزگاری فرمود که پیروان اسلام اندک بودند، اما امروز که اسلام گسترش یافته ، و نظام اسلامی استوار شده ، هر کس آن چه را دوست دارد انجام دهد.

● حکمت ۱۸ :

❁ ره آورد شوم فرار از جنگ (سیاسی ، اخلاقی ، نظامی)

وَقَالَ [عليه السلام] فِي الَّذِينَ اعْتَزَلُوا الْقِتَالَ مَعَهُ خَذَلُوا الْحَقَّ وَلَمْ يَنْصُرُوا الْبَاطِلَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : (درباره آنان که از جنگ کناره گرفتند) حق را خوار کرده ، باطل را نیز یاری نکردند.

● حکمت ۱۹ :

❁ ره آورد شوم هوا پرستی (اخلاقی)

وَقَالَ [عليه السلام] مَنْ جَرَى فِي عَنَانِ أَمَلِهِ عَثَرَ بِأَجَلِهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : آن کس که در پی آرزوی خویش تازد ، مرگ او را از پای در آورد.

● حکمت ۲۰ :

❁ روش برخورد با جوانمردان (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عليه السلام] أَقْبِلُوا ذَوِي الْمُرُوءَاتِ عَثْرَاتِهِمْ فَمَا يَعُثْرُ مِنْهُمْ عَاثِرٌ إِلَّا وَ يَدُ اللَّهِ بِيَدِهِ يَرْفَعُهُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : از لغزش جوانمردان در گذیرید، زیرا جوانمردی نمی لغزد جز آن که دست خدا او را بلند مرتبه می سازد.

● حکمت ۲۱ :

❁ ارزش ها و ضد ارزش ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عليه السلام] فَرَنْتِ الْهَيْبَةَ بِالْخَيْبَةِ وَالْحَيَاءَ بِالْحِرْمَانِ وَالْفُرْصَةَ تَمَرُّ مَرِّ السَّحَابِ فَاَنْتَهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ .

و درود خدا بر او ، فرمود: ترس با نا امیدي ، و شرم با محرومیت همراه است ، و فرصت ها چون ابرها می گذرند ، پس فرصت های نیک را غنیمت شمارید.

● حکمت ۲۲ :

❁ روش گرفتن حق (اخلاقی ، سیاسی)

وَقَالَ [عليه السلام] لَنَا حَقٌّ فَإِنْ أُعْطِينَاهُ وَإِلَّا رَكِبْنَا أَعْجَازَ الْإِبِلِ وَإِنْ طَالَ السَّرَى .

و درود خدا بر او ، فرمود : ما را حقی است اگر به ما داده شود ، و گرنه بر پشت شتران سوار شویم و برای گرفتن آن برانیم هر چند شب روی به طول انجامد.

● حکمت ۲۳ :

✿ ضرورت عمل گرای (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عليه السلام] مَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کسی که کردارش او را به جایی نرساند ، افتخارات خاندانش او را به جایی نخواهد رسانید.

● حکمت ۲۴ :

✿ روش یاری کردن مردم (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عليه السلام] مِنْ كَفَّارَاتِ الذَّنُوبِ الْعِظَامِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : از کفاره گناهان بزرگ ، به فریاد مردم رسیدن ، و آرام کردن مصیبت دیدگان است.

● حکمت ۲۵ :

✿ ترس از خدا در فزونی نعمت ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عليه السلام] يَا ابْنَ آدَمَ إِذَا رَأَيْتَ رَبَّكَ سُبْحَانَهُ يَتَابِعُ عَلَيْكَ نِعْمَهُ وَ أَنْتَ تَعْصِيهِ فَاحْذَرَهُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : ای فرزند آدم ! زمانی که خدا را می بینی که انواع نعمت ها را به تو می رساند تو در حالی که معصیت کاری ، بترس.

● حکمت ۲۶ :

✿ رفتار شناسی (نقش روحیات در تن آدمی) (علمی، اخلاقی)

وَقَالَ [عليه السلام] مَا أَضْمَرَ أَحَدٌ شَيْئًا إِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَاتَاتِ لِسَانِهِ وَ صَفَحَاتِ وَجْهِهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کسی چیزی را در دل پنهان نکرد جز آن که در لغزش های زبان و رنگ رخسارش ، آشکار خواهد گشت.

● حکمت ۲۷:

✿ روش درمان دردها (بهداشتی ، درمانی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] امْشِ بِدَائِكَ مَا مَشَى بِكَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : با درد خود بساز ، چندان که با تو سازگار است .

● حکمت ۲۸:

✿ برترین پارسایی (اخلاقی ، معنوی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : برترین زهد ، پنهان داشت زهد است !

● حکمت ۲۹:

✿ ضرورت یاد مرگ (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] إِذَا كُنْتَ فِي إِدْبَارِ وَ الْمَوْتِ فِي إِقْبَالٍ فَمَا أَسْرَعَ الْمُتَّقَى .

و درود خدا بر او ، فرمود : هنگامی که تو زندگی را پشت سر می گذاری و مرگ به تو روی می آورد، پس دیدار با مرگ چه زود خواهد بود .

● حکمت ۳۰:

✿ پرهیز از غفلت زدگی (اخلاقی ، اعتقادی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الْحَذَرُ الْحَذَرُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَأَنَّهُ قَدْ غَفَرَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : هشدار ! هشدار ! به خدا سوگند ، چنان پرده پوشی کرده که پنداری تو را بخشیده است !

● حکمت ۳۱:

✿ معرفه اقسام الایمان

وَسُئِلَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] عَنِ الْإِيمَانِ فَقَالَ الْإِيمَانُ عَلَى أَرْبَعٍ دَعَائِمٍ عَلَى الصَّبْرِ وَ الْيَقِينِ وَ الْعَدْلِ وَ الْجِهَادِ وَ الصَّبْرُ مِنْهَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى الشُّوقِ وَ الشَّقِيقِ وَ الزُّهْدِ وَ التَّرَقُّبِ فَمَنْ اشْتَأَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَا عَنِ الشَّهَوَاتِ وَ مَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ اجْتَنَبَ الْمُحَرَّمَاتِ وَ مَنْ زَهَدَ فِي

الدُّنْيَا اسْتَهَانَ بِالْمُصِيبَاتِ وَمَنْ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ وَالْيَقِينُ مِنْهَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى تَبَصُّرَةِ الْفِطْنَةِ وَ تَأَوُّلِ الْحِكْمَةِ وَ مَوْعِظَةِ الْعِبْرَةِ وَ سُنَّةِ الْأَوَّلِينَ فَمَنْ تَبَصَّرَ فِي الْفِطْنَةِ تَبَيَّنَتْ لَهُ الْحِكْمَةُ وَ مَنْ تَبَيَّنَتْ لَهُ الْحِكْمَةُ عَرَفَ الْعِبْرَةَ وَ مَنْ عَرَفَ الْعِبْرَةَ فَكَانَ مَا كَانَ فِي الْأَوَّلِينَ وَ الْعَدْلُ مِنْهَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى غَايَصِ الْفَهْمِ وَ غَوْرِ الْعِلْمِ وَ زُهْرَةِ الْحُكْمِ وَ رِسَاخَةِ الْجَلْمِ فَمَنْ فَهَمَ عِلْمَ غَوْرِ الْعِلْمِ وَ مَنْ عِلْمَ غَوْرِ الْعِلْمِ صَدَرَ عَنْ شَرَائِعِ الْحُكْمِ وَ مَنْ حَلَّمَ لَمْ يُفْرِطْ فِي أَمْرِهِ وَ عَاشَ فِي النَّاسِ حَمِيدًا وَ الْجِهَادُ مِنْهَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الصَّدَقِ فِي الْمَوَاطِنِ وَ شَتَانِ الْفَاسِقِينَ فَمَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ أَرْغَمَ أَنْوْفَ الْكَافِرِينَ وَ مَنْ صَدَقَ فِي الْمَوَاطِنِ قَضَى مَا عَلَيْهِ وَ مَنْ شَتَى الْفَاسِقِينَ وَ غَضِبَ لِلَّهِ غَضِبَ اللَّهُ لَهُ وَ أَرْضَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ الْكُفْرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ عَلَى التَّعَمُّقِ وَ التَّنَازُعِ وَ الرِّبَاحِ وَ الشَّقَاقِ فَمَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُبْهِ إِلَى الْحَقِّ وَ مَنْ كَثُرَ نِزَاعُهُ بِالْجَهْلِ دَامَ عَمَاهُ عَنِ الْحَقِّ وَ مَنْ زَاغَ سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ سَكِرَ سَكْرَ الضَّلَالَةِ وَ مَنْ شَاقَّ وَعُرَتْ عَلَيْهِ طَرْقُهُ وَ أَعْضَلَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ وَ الشُّكُّ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى التَّمَارِي وَ الْهَوْلِ وَ التَّرَدُّدِ وَ الْإِسْتِسْلَامِ فَمَنْ جَعَلَ الْبِرْمَاءَ دَيْدَنًا لَمْ يُصِحَّ لَيْلُهُ وَ مَنْ هَالَهُ مَا بَيْنَ يَدَيْهِ نَكَصَ عَلَى عَقْبِيهِ وَ مَنْ تَرَدَّدَ فِي الرَّيْبِ وَطِئَتْهُ سَنَابِكُ الشَّيَاطِينِ وَ مَنْ اسْتَسَلَّمَ لِهَلَاكَةِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ هَلَكَ فِيهِمَا

قال الرضی و بعد هذا كلام تركنا ذكره خوف الإطالة و الخروج عن الغرض المقصود في هذا الكتاب.

و درود خدا بر او ، فرمود : (از ایمان پرسیدند ، جواب داد)
 ۱- شناخت پایه های ایمان : ایمان بر چهار پایه استوار است : صبر ، یقین ، عدل و جهاد . صبر نیز بر چهار پایه قرار دارد . شوق ، هراس ، زهد و انتظار. آن کس که اشتیاق بهشت دارد ، شهوت هایش کاستی گیرد ، و آن کس که از آتش جهنم می ترسد ، از حرام دوری می گزیند ، و آن کس که در دنیا زهد می ورزد ، مصیبت را ساده پندارد ، و آن کس که مرگ را انتظار می کشد در نیکی ها شتاب می کند . یقین نیز بر چهار پایه استوار است : بینش زیرکانه ، دریافت حکیمانه واقعیت ها ، پند گرفتن از حوادث روزگار ، و پیمودن راه درست پیشینیان . پس آن کس که هوشمندانه به واقعیت ها نگریست ، حکمت را آشکارا بیند ، و آن که حکمت را آشکارا دید ، عبرت آموزی را شناسد ، و آن که عبرت آموزی شناخت گویا چنان است که با گذشتگان می زیسته است . و عدل نیز بر چهار پایه بر قرار است : فکری ژرف اندیش ، دانشی عمیق و به حقیقت رسیده ، نیکو داوری کردن و استوار بودن در شکیبایی . پس کسی که درست اندیشد به ژرفای دانش رسید و آن کس که به حقیقت دانش رسید ، از چشمه زلال شریعت نوشید ، پس کسی که شکبیا شد در کارش زیاده روی نکرده با نیکنمایی در میان مردم زندگی خواهد کرد . و جهاد نیز بر چهار پایه استوار است : امر به معروف ، نهی از منکر ، راستگویی در هر حال ، و دشمنی با فاسقان . پس هر کس به معروف امر کرد ، پشتوانه نیرومند مؤمنان است ، و آن کس که از زشتی ها نهی کرد ، بینی منافقان را به خاک مالید ، و آن کس که در میدان نبرد صادقانه پایداری کند حقی را که بر گردن او بوده ادا کرده است ، و کسی که با فاسقان دشمنی کند و برای خدا خشم گیرد ، خدا هم برای او خشم آورد ، و روز قیامت او را خشنود سازد .
 ۲- شناخت اقسام کفر و تردید : و کفر بر چهار ستون پایدار است : کنجکاوای دروغین. (۷) ستیزه جویی و جدل ، انحراف از حق و دشمنی کردن . پس آن کس که دنبال توهیم و کنجکاوای دروغین رفت به حق نرسید . (۸) و آن کس که به ستیزه جویی و نزاع پرداخت از دیدن حق نابینا شد ، و آن کس که از راه حق منحرف گردید ، نیکویی را زش ، و زشتی را نیکویی پنداشت و سر مست گمراهی ها گشت ، و آن کس که دشمنی ورزید پیمودن راه حق بر او دشوار و کارش سخت ، و نجات او از مشکلات دشوار است . و شک چهار بخش دارد : جدال در گفتار ، ترسیدن ،

دو دل بودن ، و تسلیم حوادث روزگار شدن . پس آن کس که جدال و نزاع را عادت خود قرار داد از تاریکی شُبُهات بیرون نخواهد آمد و آن کس که از هر چیزی ترسید همواره در حال عقب نشینی است ، و آن کس که در تردید و دودلی باشد زیر پای شیطان کوبیده خواهد شد ، و آن کس که تسلیم حوادث گردد و به تباهی دنیا و آخرت گردن نهد ، و هر دو جهان را از کف خواهد داد . (سخن امام طولانی است چون در این فصل ، حکمت های کوتاه را جمع آوری می کنم از آوردن دنباله سخن خودداری کردم).

● حکمت ۳۲ :

✿ ارزش و والایی انجام دهنده کارهای خیر (اخلاقی)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ [فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَفَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ .

و درود خدا بر او ، فرمود : نیکو کار، از کار نیک بهتر و بد کار از کار بد بدتر است .

● حکمت ۳۳ :

✿ اعتدال در بخشش و حسابرسی (اخلاقی ، اجتماعی ، اقتصادی)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ [كُنْ سَمْحًا وَ لَا تَكُنْ مُبَدِّرًا وَ كُنْ مَقْدِرًا وَ لَا تَكُنْ مُقْتِرًا .

و درود خدا بر او ، فرمود : بخشنده باش اما زیاده روی نکن ، در زندگی حسابگر باش اما سخت گیر مباش .

● حکمت ۳۴ :

✿ راه بی نیازی (اخلاقی)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ [أَشْرَفُ الْغِنَى تَرْكُ الْمَنَى .

و درود خدا بر او ، فرمود : بهترین بی نیازی ، ترک آرزوهاست .

● حکمت ۳۵ :

✿ ضرورت موقعیت شناسی (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ [مَنْ أَسْرَعَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يَكْرَهُونَ قَالُوا فِيهِ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کسی در انجام کاری که مردم خوش ندارند، شتاب کند ، درباره او چیزی خواهند گفت که از آن اطلاعی ندارند.

● حکمت ۳۶ :

✿ آرزوهای طولانی و بزهکاری (اخلاقی)

و قَالَ [عليه السلام] مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : کسی که آرزوهایش طولانی است کردارش نیز ناپسند است .

● حکمت ۳۷ :

✿ ضرورت ترک آداب جاهلی (اخلاقی)

و قَالَ [عليه السلام] وَ قَدْ لَقِيَهُ عِنْدَ مَسِيرِهِ إِلَى الشَّامِ دَهَاقِينَ الْأَنْبَارِ فَرَجَّلُوا لَهُ وَ اسْتَدُّوا بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا الَّذِي صَنَعْتُمُوهُ فَقَالُوا خَلَقْنَا مِنَّا نَعْظُمُ بِهِ أُمَّرَاءَنَا فَقَالَ وَ اللَّهُ مَا يَنْتَفِعُ بِهَذَا أُمَّرَاؤُكُمْ وَ إِنكُمْ لَتَشُقُّونَ عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ فِي دُنْيَاكُمْ وَ تَشُقُّونَ بِهِ فِي آخِرَتِكُمْ وَ مَا أَحْسَرَ الْمَشَقَّةَ وَرَاءَهَا الْعِقَابُ وَ أَرْبِحَ الدَّعَةَ مَعَهَا الْأَمَانُ مِنَ النَّارِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : (در سر راه صفین دهقانان شهر انبار تا امام را دیدند پیاده شده و پیشاپیش آن حضرت می دویدند فرمود چرا چنین می کنید؟ گفتند عادت می است که پادشاهان خود را احترام می کردیم، فرمود) به خدا سوگند که امیران شما از این کار سودی نبردند، و شما در دنیا با آن خود را به زحمت می افکنید ، و در آخرت دچار رنج و زحمت می گردید، و چه زیانبار است رنجی که عذاب در پی آن باشد ، و چه سودمند است آسایشی که با آن ، امان از آتش جهنم باشد.

● حکمت ۳۸ :

✿ ارزش ها و آداب معاشرت با مردم (اخلاقی، اجتماعی، تربیتی)

و قَالَ [عليه السلام] لِابْنِهِ الْحَسَنِ [عليه السلام] يَا بَنِيَّ احْفَظْ عَنِّي أَرْبَعًا وَ أَرْبَعًا لَا يَضُرُّكَ مَا عَمِلْتَ مَعَهُنَّ إِنْ أَغْنَى الْغِنَى الْعَقْلُ وَ أَكْبَرَ الْفَقْرِ الْحُمُقُ وَ أَوْحَشَ الْوَحْشَةَ الْعُجْبُ وَ أَكْرَمَ الْحَسَبِ حُسْنُ الْخُلُقِ يَا بَنِيَّ إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْبُهَيْلِ فَإِنَّهُ يَقْعُدُ عَنكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْفَاجِرِ فَإِنَّهُ يَبِيعُكَ بِالتَّافِهِ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يَقْرُبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَ يَبْعُدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ .

به فرزندش امام حسن [عليه السلام] فرمود : پسر من ! چهار چیز از من یادگیر (در خوبی ها) ، و چهار چیز به خاطر بسپار (هشدارها)، که تا به آن ها عمل می کنی زیان نبینی:

الف - خوبی ها

۱- همانا ارزشمندترین بی‌نیازی عقل است. ۲- و بزرگ‌ترین فقر بی‌خردی است. ۳- و ترسناک‌ترین تنهایی خود‌پسندی است. ۴- و گرامی‌ترین ارزش خانوادگی، اخلاق نیکوست.

ب- هشدارها

- ۱- پسر! از دوستی با احمق پرهیز، چرا که می‌خواهد به تو نفعی رساند اما دچار زیان می‌کند.
- ۲- از دوستی با بخیل پرهیز، زیرا آنچه را که سخت به آن نیاز داری از تو دریغ می‌دارد.
- ۳- و از دوستی با بدکار پرهیز، که با اندک بهایی تو را می‌فروشد.
- ۴- و از دوستی با دروغگو پرهیز که به سراب ماند: دور را به تو نزدیک، و نزدیک را دور می‌نمایاند.

● حکمت ۳۹:

🌸 جایگاه واجبات و مستحبات (عبادت، معنوی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] لَا قُرْبَةَ بِالنَّوْأَلِ إِذَا أَضْرَّتْ بِالْفَرَائِضِ .

و درود خدا بر او، فرمود: عمل مستحب، انسان را به خدا نزدیک نمی‌گرداند، اگر به واجب زیان رساند.

● حکمت ۴۰:

🌸 راه شناخت عاقل و احمق (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ

قال الرضی و هذا من المعانی العجیبة الشریفة و المراد به أن العاقل لا یطلق لسانه إلا بعد مشاورة الرویة و مؤامرة الفكرة و الأحمق تسبق حذفات لسانه و فلتات كلامه مراجعة فکره و مباحضة رأیه فکأن لسان العاقل تابع لقلبه و كأن قلب الأحمق تابع للسانه .
و درود خدا بر او، فرمود: زبان عاقل در پشت قلب اوست، و قلب احمق در پشت زبانش قرار دارد.
(این سخنان ارزشمند و شگفتی آور است، که عاقل زبانش را بدون مشورت و فکر و سنجش رها نمی‌سازد. اما احمق هر چه بر زبانش آید می‌گوید بدون فکر و دقت، پس زبان عاقل از قلب او و قلب احمق از زبان او فرمان می‌گیرد).

● حکمت ۴۱:

🌸 راه شناخت عاقل و احمق (اخلاقی)

و قد روی عنه [عَلَيْهِ السَّلَامُ] هذا المعنى بلفظ آخر و هو قوله

قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فِيهِ وَ لِسَانُ الْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ

و درود خدا بر او، فرمود: قلب احمق در دهان او، و زبان عاقل در قلب او قرار دارد.

● حکمت ۴۲ :

✽ بیماری و پاک شدن گناهان (اخلاقی ، معنوی)

وَقَالَ [عَلِيهِ السَّلَامُ] لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ فِي عِلَّةِ اغْتَلَّهَا جَعَلَ اللَّهُ مَا كَانَ مِنْ شَكْوَاكَ حَطًّا لِسَيِّئَاتِكَ فَإِنَّ الْمَرَضَ لَا أَجْرَ فِيهِ وَ لَكِنَّهُ يَحُطُّ السَّيِّئَاتِ وَيَحْتِثُّهَا حَتَّى الْأَوْرَاقِ وَ إِنَّمَا الْأَجْرُ فِي الْقَوْلِ بِاللِّسَانِ وَ الْعَمَلِ بِالْأَيْدِي وَ الْأَقْدَامِ وَ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَدْخُلُ بِصِدْقِ النِّيَّةِ وَ السَّرِيرَةِ الصَّالِحَةِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ الْجَنَّةَ

قال الرضى و أقول صدق ع إن المرض لا أجر فيه لأنه ليس من قبيل ما يستحق عليه العوض لأن العوض يستحق على ما كان في مقابلة فعل الله تعالى بالعبد من الآلام و الأمراض و ما يجرى مجرى ذلك و الأجر و الثواب يستحقان على ما كان في مقابلة فعل العبد فبينهما فرق قد بينه ع كما يقتضيه علمه الثاقب و رأيه الصائب .

و درود خدا بر او به یکی از یارانش که بیمار بود فرمود : خدا آنچه را که از آن شکایت داری (بیماری) موجب کاستن گناهانت قرار داد ، در بیماری پاداشی نیست اما گناهان را از بین می برد ، آن ها را چونان برگ پاییزی می ریزد و همانا پاداش در گفتار به زبان ، و کردار با دست ها و قدم هاست ، و خدای سبحان به خاطر نیت راست ، و درون پاک ، هرکس از بندگانش را که بخواهم وارد بهشت خواهد کرد . می گویم : (راست گفت امام علی [علیه السلام] " درود خدا بر او باد " که بیماری پاداشی ندارد ، بیماری از چیزهایی است که استحقاق عَوْض دارد ، و عوض در برابر رفتار خداوند بزرگ است نسبت به بنده خود ، در نا ملایمات زندگی و بیماری ها و همانند آن ها ، اما اجر و پاداش در برابر کاری است که بنده انجام می دهد . پس بین این دو تفاوت است که امام [علیه السلام] آن را با علم نافذ و رأی رسای خود ، بیان فرمود .

● حکمت ۴۳ :

✽ الگوهای انسانی (فضائل اخلاقی یکی از یاران) (اخلاقی ، تاریخی)

وَقَالَ [عَلِيهِ السَّلَامُ] فِي ذِكْرِ خَبَابِ بْنِ الْأَرْثِ يَرْحَمُ اللَّهُ خَبَابَ بْنَ الْأَرْثِ فَلَقَدْ أَسْلَمَ رَاغِبًا وَ هَاجَرَ طَائِعًا وَ قَنِعَ بِالْكَفَافِ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ وَ عَاشَ مُجَاهِدًا .

در یاد یکی از یاران ، " خباب بن ارت " فرمود : خدا خباب بن ارت را رحمت کند ، با رغبت مسلمان شد و از روی فرمانبرداری هجرت کرد ، و با قناعت زندگی گذراند ، و از خدا راضی بود ، و مجاهد زندگی کرد .

● حکمت ۴۴ :

✽ ارزش آخرت گرایی (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلِيهِ السَّلَامُ] طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ وَ عَمِلَ لِلْجِسَابِ وَ قَنِعَ بِالْكَفَافِ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ .

و درود خدا بر او، فرمود: خوشا به حال کسی که به یاد معاد باشد، برای حسابرسی قیامت کار کند، با قناعت زندگی کند، و از خدا راضی باشد.

● حکمت ۴۵:

✿ راه شناخت مؤمن و منافق (اخلاقی ، انسان شناسی ، سیاسی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] لَوْ ضَرَبْتُ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلَى أَنْ يُبْغِضَنِي مَا أَبْغَضَنِي وَلَا صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي وَذَلِكَ أَنَّهُ قُضِيَ فَأَنْقَضَى عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ ص أَنَّهُ قَالَ يَا عَلِيُّ لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ .

و درود خدا بر او، فرمود: اگر با شمشیرم بر بینی مؤمن بزنم که دشمن من شود، با من دشمنی نخواهد کرد، و اگر تمام دنیا را به منافق بیخشم تا مرا دوست بدارد، دوست من نخواهد شد و این بدان جهت است که قضای الهی جاری شد، و بر زبان پیامبر اُمی (ص) گذشت که فرمود:
" ای علی! مؤمن تو را دشمن نگیرد، و منافق تو را دوست نخواهد داشت."

● حکمت ۴۶:

✿ ارزش پشیمانی و زشتی غرور زدگی (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] سَيِّئَةٌ تَسُوءُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ .

دورد خدا بر او، فرمود: گناهی که تو را پشیمان کند بهتر از کار نیکی است که تو را به خود پسندی وا دارد.

● حکمت ۴۷:

✿ شناخت ارزش ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ وَصِدْقُهُ عَلَى قَدْرِ مُرُوءَتِهِ وَشَجَاعَتُهُ عَلَى قَدْرِ أَنْفَتِهِ وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ .

و درود خدا بر او، فرمود: ارزش مرد به اندازه همت اوست، و راستگویی او به میزان جوانمردی اش، و شجاعت او به قدر ننگی است که احساس می کند، و پاکدامنی او به اندازه غیرت اوست.

● حکمت ۴۸:

✿ رازداری و پیروزی (اخلاقی ، سیاسی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الظُّفْرُ بِالْحَزْمِ وَالْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : پیروزی در دور اندیشی ، و دور اندیشی در به کار گیری صحیح اندیشه ، و اندیشه صحیح به راز داری است.

● حکمت ۴۹ :

✿ شناخت بزرگوار و پست فطرت (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] احْذَرُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ إِذَا جَاعَ وَ اللَّئِيمِ إِذَا شَبِعَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : از یورش بزرگوار به هنگام گرسنگی ، و تهاجم انسان پست به هنگام سیری ، بپرهیز.

● حکمت ۵۰ :

✿ راه جذب دلها (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] قُلُوبُ الرِّجَالِ وَحَشِيئَةٌ فَمَنْ تَأَلَّفَهَا أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : دل های مردم گریزان است ، به کسی روی آورند که خوشرویی کند .

● حکمت ۵۱ :

✿ قدرت و عیب پوشی (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] عَيْبُكَ مَسْتُورٌ مَا أَسْعَدَكَ جَدُّكَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : عیب تو تا آن گاه که روزگار با تو هماهنگ باشد ، پنهان است .

● حکمت ۵۲ :

✿ روش برخورد با شکست خوردگان (اخلاقی ، سیاسی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَفْذَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : سزاوارترین مردم به عفو کردن ، تواناترینشان به هنگام کیفر دادن است .

● حکمت ۵۳ :

✿ شناخت جایگاه سخاوت و ایثارگری (اخلاقی ، اقتصادی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] مَا كَانَ ابْتِدَاءَ فَأَمَّا مَا كَانَ عَنِ مَسْأَلَةِ فَحْيَاءٍ وَتَدَمُّمٍ .

و درود خدا بر او، فرمود: سخاوت آن است که تو آغاز کنی، زیرا آنچه با درخواست داده می شود یا از روی شرم و یا از بیم شنیدن سخن نا پسند است.

● حکمت ۵۴:

✿ ارزش های اخلاقی (اخلاقی، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] لَا غِنَى كَالْعَقْلِ وَلَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ وَلَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ وَلَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوَرَةِ .

و درود خدا بر او، فرمود: هیچ ثروتی چون عقل، و هیچ فقری چون نادانی نیست. هیچ ارثی چون ادب، و هیچ پشتیبانی چون مشورت نیست.

● حکمت ۵۵:

✿ اقسام بردباری (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] الصَّبْرُ صَبْرَانِ صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُهُ وَ صَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ .

و درود خدا بر او، فرمود: شکیبایی دو گونه است: شکیبایی بر آنچه خوش نمی داری و شکیبایی در آنچه دوست می داری.

● حکمت ۵۶:

✿ تهیدستی و تنهایی (اخلاقی، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] الْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

و درود خدا بر او، فرمود: ثروتمندی در غربت، چون در وطن بودن و تهیدستی در وطن، غربت است.

● حکمت ۵۷:

✿ ارزش قناعت و خودکفایی (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَام] الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ .

و درود خدا بر او، فرمود: قناعت، ثروتی است پایان نا پذیر. (این سخن از رسول خدا (ص) نیز نقل شده است).

● حکمت ۵۸ :

✿ توانگری و شهوت‌ها (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : ثروت ، ریشه شهوت هاست.

● حکمت ۵۹ :

✿ ارزش تذکر دادن اشتباهات (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] مَنْ حَذَّرَكَ كَمَنْ بَشَّرَكَ .

و درود خدا بر او فرمود : آن که تو را هشدار داد ، چون کسی است که مژده داد.

● حکمت ۶۰ :

✿ ضرورت کنترل زبان (اخلاقی ، تربیتی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] اللِّسَانُ سَبْعٌ إِِنْ خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ .

و درود خدا بر او ، فرمود : زبان تربیت نشده ، درنده ای است که اگر رهایش کنی می‌گزد.

● حکمت ۶۱ :

✿ شیرینی آزار زن (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الْمَرْأَةُ عَقْرَبٌ حُلُوَّةُ اللَّسْبَةِ .

و درود خدا بر او، فرمود : نیش زن شیرین است .

● حکمت ۶۲ :

✿ روش پاسخ دادن به ستایش‌ها و نیکی‌ها (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] إِذَا حَيَّيْتَ بِتَحِيَّةٍ فَحَيِّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا وَ إِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافَتْهَا بِمَا يُرْبِي عَلَيْهَا وَ الْفَضْلُ مَعَ ذَلِكَ لِلْبَادِي .

و درود خدا بر او ، فرمود : چون تو را ستودند ، بهتر از آنان ستایش کن ، و چون به تو احسان کردند ، بیشتر از آن ببخش ، به هر حال پاداشِ بیشتر از آن آغاز کننده است .

● حکمت ۶۳ :

✿ ارزش شفاعت (اخلاقی ، اجتماعی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] الشَّفِيعُ جَنَاحُ الطَّالِبِ .

و درود خدا بر او ، فرمود : شفاعت کننده چونان بال و پُر در خواست کننده است .

● حکمت ۶۴ :

✿ غفلت دنیا پرستان (اخلاقی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكَبٍ يُسَارُّ بِهِمْ وَ هُمْ نِيَامٌ .

و درود خدا بر او ، فرمود : اهل دنیا سوارانی در خواب مانده اند که آنان را می رانند .

● حکمت ۶۵ :

✿ ترک دوستان و تنهایی (اخلاقی ، اجتماعی ، تربیتی)

وَقَالَ [عَلَيْهِ السَّلَامُ] فَقَدْ الْأَحْيَاءُ غُرْبَةً .

درود خدا بر او ، فرمود : از دست دادن دوستان غربت است .